

ציודה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

וי"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

ציודה לדרך: פרשת בהר- בחקתי

עלון מס' 134 | התשפ"ג

בדרך הפרשה

שָׁכַר עַל עֲצָם הָעָמַל בַּתּוֹרָה

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו (כו, ג)

פרש רש"י: "בחקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה. ואת מצוותי תשמרו - הוו עמלים בתורה על מנת לשמר ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א): ולמדתם אתם ושמרתם לעשותם".

במצות למוד תורה ישנם שני חלקים: א. "שתהיו עמלים בתורה", למוד התורה ועסוק בה ככל הנתן. ב. "הוו עמלים בתורה על מנת לשמר ולקיים", למוד בכדי לדעת כיצד לנהוג כיהודי הלכה למעשה.

רבי יוסף שלום אגלישיב זצ"ל מעט לדבר על עצמו, אך פעם אחת אמר למאן דהו: "אתה יודע למה למדתי תורה? יש מי שלמודו הוא בדרך של 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', והוא לומד כדי לקבל שכר בעולם הבא או כדי להיות רב או פוסק הלכות. אני לא למדתי לשום מטרה אחרת, מלבד החיוב הפשוט שיש ליהודי לדעת את התורה כלה, כדי שידע מה לעשות!" זה מה שרש"י אומר: "הוו עמלים בתורה על מנת לשמר ולקיים".

נשאלת השאלה: בפשטות, "עמל" הוא למוד בהתאמצות, אך דבר זה קשה לבצוע באפן תמידי, שיהי גם מי שלומד במשה היום כלו, קשה לו ללמד כל היום בעמל התורה של הרב אגלישיב, ועל אחת כמה וכמה שאדם הלומד רק זמן קצר ביום, אינו מסוגל תמיד ללמד בעמל כה גדול! האם למוד שאינו בעמל אינו ראוי?

אלא, שיש הלומדים תורה ועושים פלפולים וחקירות. הגמרא (גטין מ"ג ע"א) אומרת: "אין אדם

רבי יוסף שלום אגלישיב זצ"ל

עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהו", דהיינו שדרך הלמוד היא שהלומד מציע פשטים והבנות שונות תוך כדי למודו, אך גם כשהוא נכשל, והדברים שאמר מתבררים כלא נכונים, אין זה כשלון של ממש, שיהי נאמר (תהלים קיט, קסה): "ואין למו מכשול", ואם הוא אכן חותר לאמת, בסופו של דבר יצמד על הבנת הדברים, ויקבל שכר גם על הכשלון, גם אם הלומד לא מדי למדו ונאון. יש לדעת: מדבור בלמוד לעולם לא מפסידים! אדם שומע עוד דעה ועוד כוון, מנסה להבין את דברי חברו, מנסה לסתור את דברי חברו וחברו מנסה לסתור אותו, וכה הולכים הדברים ומתבררים אט אט.

אמנם לעתים לומדים ולומדים, ונשארים בקשיה או בחסר הבנה. במקרה שכזה, עשוי האדם לחוש אכזבה, ולחשב בלבו: "זה לא שוה! מה יצא מזה?" על כן אומר רש"י: "תהיו עמלים בתורה על מנת

בתשובה לכה, מביאה הגמרא פלפול ארה ומסבירה מדוע היה צרה לכתב כל אחד מהדברים שברשימה זו בנפרד. אמנם כשהגמרא מביאה תרוץ לגבי טעם כתיבת "שה", היא דוחה את ההסבר, מנסה להביא הסברים נוספים, ולבסוף נותרת בקשיה.

במשנה אלה ושש מאות שנה, בחורי הישיבות, אברכי הפולקלים ולומדי ה'דה היומי' לומדים את הדברים הללו. ולכאורה מה יצא מפה? הרי הקשיה במקומה עומדת! אלא שמה שחשוב הוא שהאדם עמל בתורה, ועל כה פלבד מגיע לו שכר נפלא!

על כה נתן להמליץ באפן נפלא את דברי דוד המלך (תהלים קיט, קעו): "תעיתי כשה אבד בקש עבדה כי מצותיה לא שכחתי". "תעיתי כשה אבד" – לעתים אדם לומד ותועה בלמודו, כמו במקרה של השנה של השבת אבדה, שהגמרא פלפלה בענינו ולבסוף נותרה בקשיה. "בקש עבדה" – ואני מבקש: רבנו של עולם, תן לי על כה שכר! מדוע? "כי מצותיה לא שכחתי" – ישבתי ועמלתי בתורתך הקדושה! (רבי אריה יודלביץ' שליט"א – נאה דורש ויקרא)

לשמר ולקיים" – אם אדם לומד על מנת לשמר ולקיים, אזי גם אם הוא נשאר בקשיה ובחסר הבנה, למודו חשוב כלמוד תורה והוא יקבל על כה שכר!

יתרה מכה, מוכא ב"ספר חסידים" (אות תתשסד) שמי שלמד ולא הבין את למודו, בעולם הבא יבארו לו את הדברים. ועוד מוכא בחז"ל (מדרש משלי, י) שגם אם האדם שכח את תלמודו, מלאכי השרת יזכירו לו אותו בשעת פטירתו, כדי שלא יבוא לדין בכזון!

רבי צבי הונסטיכר זצ"ל, שפנה כרב בהונגריה, אומר דבר נפלא במעלת הלמוד לכשעצמו, גם כשנותרות קשיות ללא מענה:

התורה מצוה (דברים כב, א): "לא תראה את שור אחיה או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחיה", דהינו שאם אבדה לאדם אבדה – יש להשיבה לו. ממשיכה התורה (שם, ג): "וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיה אשר תאבד ממנו ומצאתה, לא תוכל להתעלם". מקשה הגמרא: מדוע מזכירה התורה שור, שה, חמור ושמלה? הרי די לכתב משפט כללי ביחס לכל סוגי האבדות!

בדרך האמונה

לא יתלה בטחוונו פסוס

אל תקח מאתו נשה ותרבית ויראת מאלקיה (כה, לו) חז"ל אומרים שהמלוה ברבית כאלו כפר בקב"ה וביציאת מצרים. המצרים בטחו בכסף שזרם אליהם מכל העולם, אה בסופו של דבר אבדו את כלו. כמו כן, המלוה ברבית בוטח בכספו, ובכה הוא כופר בקב"ה, אה סופו יהיה שיאבד את כל כספו. עגלון אחד נגש לאדמו"ר רבי דוד מטולנא, ושפה לפניו את לבו:

"אני עובד קשה משעת בקר מקדמת ועד שעת לילה מאחרת. מסיע אנשים, סוחב משאות, מתגלגל בדרךכים. לעתים אנשים מעירים אותי אפלו באמצע הלילה. אני בקשי חי. אני מבקש שהרבי יתן לי ברכה

שאתעשר, ולא אצטרה לעבד כל כה קשה". "אם אתה רוצה להתעשר", השיב לו האדמו"ר, "תן לי מאתים רובל לצדקה ואתפלל עליה".

"מאתים רובל?" הודעק העגלון. "מנין אקח סכום כה גבוה?"

"תתעצז עם אשתך", השיב האדמו"ר. העגלון שב לביתו וספר לאשתו על השיחה שהיתה לו עם האדמו"ר.

"מה את מיעצת לי לעשות?" שאל. "מהיכן אשיג סכום כזה?"

"יש לה סוס בריא וחזק ששנה מאתים רובל", הציעה אשתו. "תמכר אותו, ותתן לאדמו"ר את הכסף לצדקה".

לעשות הרבה נסיעות, וכיוצא בזה. נוכחתי לראות שהאיש הזה בוטח בסוס שלו. אמרתי: כל עוד הוא בוטח בסוס שלו - הסוס שלו ישאיר אותו למטה... רק כשיבטח בקב"ה - הקב"ה ישפיע עליו את כל הברכות. לכן לקחתי לו את הסוס, ולא נותר לו אלא לבטח בקב"ה, ואז הפל נהיה אחרת...
המשיה רבי דוד ואמר: "לכל יהודי יש את 'הסוס' שלו, שעליו הוא סומך. רק אם יתחזק בפאמונה ובטחון בקב"ה, יעזוב את הסוס הזה ולא יתלה עליו יחבו, יזכה לסייעתא דשמיא, ולשפע ברכה וישועה.
 (רבי גואל אלקריה שליט"א - נאה דורש ויקרא)

"וממה נתפרנס?" הקשה.
 "תחליט לבד. אם אתה מאמין לרב'ה - תמכר, ואם לאו - אל תמכר".
 העגלון מכר את הסוס ונתן את הכסף לצדקה. במעט הכסף שנותר בידו התחיל להתעסק בכל מיני בזנעס קטנים, וברוך ה' ראה בהם ברכה מרבה, ולאט לאט התעשר עשר רב.
 שאלו את רבי דוד מטולנא, איך קרה המופת הזה?
 נענה ואמר: "העגלון הזה היה רגיל לבוא אלי מדי פעם. בכל פעם בקש ממני ברכה שהסוס שלו ישאר חזק, שאנשים ימינו אותו לנסיעות, שיהיה לו פח

בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה

אמנם במדרש (ויקרא רבה לז, ד) מובא על כהן דביר מעגן ומרגש ביותר: "הדא הוא דכתיב (משלי כט, יג): 'רש ואיש תככים נפגשו' (משלי כב, ב) 'עשיר ורש נפגשו עשה כלם ה'". רש זהו רש בתורה, ואיש תככים זה ששונה סדר או שני סדרים. עמד רש עם איש תככים ואמר לו: השגיני פרק אחד והשנהו, מאיר עיני שניהם ה' - קנו העולם הזה והעולם הבא".

המקיים את התורה מעני סופו לקימה מעשר וכי ימוה אחיה עמה ונמכר לה (כה, לט) עניית ועשירות בתורה
 התורה כותבת מספר פעמים בפרשה את המלים: "וכי ימוה אחיה".
 הפרוש הפשוט הוא, שאחיה העני עד שהגיע חלילה למצב של מה - מעוה, והצרה להמכר לעבד.

עם אנשים ברמה שלה. אני רוצה להתקדם הלאה! אומר הקב"ה: "עשה כלם ה'" אני הוא שנתתי לה את החכמה, ואני יכול גם - רחמנא ליצלן - לקחת אותה ממך ולעשות אותה טפוש, ובמקביל לקחת את השכל ואת הידע שהיו עד עתה אצלה, ולהעבירו לעני ורש הָא, ולגרום שיחכם בתורה!

המדרש הזה מאד מרגש, מאד מעורר ומאד תובע מפל יהודי ויהודי. על כל אחד מטל חיוב לדעת שאינו חי רק עבור עצמו, ואם הוא זוכה ללמד ולהבין תורה ולעשות בה חיל, יזכר שישנם אנשים שצמאים ומחפים שילמד אתם תורה. גם הם רוצים לזכות לדעת את התורה, לחוש את מתיקותה, ולהיות מחברים וקשורים אליה.

אם אדם מבקש ממך ללמד עמו, ואתה משיב לו תשובה חיובית בסבר פנים יפות, אומר רבנו של עולם: 'היה לה שכל! שניכם תפכו לעולם הזה ולעולם הבא!' אה אם חלילה וחס אינה נענה לו, אומר הקב"ה: 'אני יכול לקחת ממך את החכמה ואת השכל, ולתת אותם לאדם הזה שהוא במצב של רש שאינו יודע ללמד, ואלו אתה תקבל את הראש החלש שלו!'

אם לא השפלת להבין שצריך להקדיש זמן גם לחברה, חלילה וחס יכול להיות מצב של 'זה חליפתי', והקב"ה יעשה החלפות בינה לביני!

הפשרונות שפמעט ונלקחו

זה אינו סתם מדרש. מעשה מצמרר כעין זה היה גם היה, כפי שמוכא בספר תולדותיו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל:

בישיבת וולוז'ין היה בחור גאון אדיר, בעל פשרונות מפעימים ומרקיעי שחקים, אה היתה לו בעיה: לא היה לו חשק ללמד תורה! הוא כמעט ולא למד, אה בזכות פשרונותיו הצליח לשרד ולהחשב לתלמיד מצטיין. כה כשהגיעה העת להבחן על הלמוד, היה עובר על החמר מספר דקות לפני המבחן, קולט הכל בראשו הגאוני וקוצר הצלחה.

רבי חיים וולוז'ינער זצ"ל פנה אליו פעמים רבות ואמר לו: "הקב"ה נתן לה כאלה פשרונות נפלאים, אתה יכול לגדל ולהיות גדול בישראל. למה לא תנצל אותם ותשקיע את עצמך בלמוד התורה?" אה כל

המדרש מלמדנו פרוש חדש בפסוק, שונה לגמרי מההבנה הפשוטה של המלים: "רש" - אדם שהוא עני ואביון, אה לא במזון אלא בתורה, כלומר, הוא לא למד תורה, ולפיכה הוא חסר ידע והבנה בחלקים נרחבים של התורה, "ואיש תככים" - מפרש רש"י במשלי: "איש מזמות בתורה", דהינו אדם שפכר שנה ולמד סדר אחד או שנים בש"ס, ובסיעתא דשמיא הוא יודע ללמד.

בא אדם שהוא רש בתורה, ויש לו קשיים בלמוד, ושואל את "איש התככים", שלמד תורה ושולט בה: 'האם אתה מוכן ללמד אותי פרק אחד?' והתלמיד חכם עונה: 'כן, איזו שאלה, בודאי!' אומר המדרש: באותו רגע שהוא מלמד את אותו רש את הפרק, "מאיר עיני שניהם ה' - קנו העולם הזה ועולם הבא". בארו המפרשים: בנהג שבעולם, אדם שרכש ידע בתורה - רוצה להמשיך ולקנות עוד ועוד תורה, ומבחינתו כשהוא יושב ומלמד את אותו אדם פרק שהוא כבר יודע, יש בכה בזבוז והפסד זמן. כפאשר הוא כובש את רצונו הטבעי ומסכים ללמד עם השני, ולא זו בלבד אלא שהוא עושה זאת בפנים שמחות, אומר הרבנו של עולם: 'עשית עכשו דבר גדול, נתת מהזמן שלה, ולפיכה תקנה לה בסיעתא דשמיא עולם הזה ועולם הבא' - עולם הבא על החסד, וגם בעולם הזה הקב"ה יתן לה כל טוב ולא יחסר לה. בנוסף, גם בלמוד התורה תזכה להארה חדשה שלא היתה לה עד כה, ותרפוש ותשיג עוד קנינים והשגות בתורה.

עשה כלם ה'

ממשיך המדרש: לעמת זאת ישנו מקרה הפוך - "עשיר ורש נפגשו עשה כלם ה' (משלי כב, ב). עשיר ורש נפגשו, עשיר בתורה רש בתורה. אמר אותו רש לאותו עשיר: השניני פרק אחד, ולא השנהו. אמר לו: מה אנא בעי מיתב ומתניתה במשקין או במאימת? קרי ותני עם דכותה! 'עשה כלם ה'', מי שעשה לזה חכם יכול לעשותו טפוש ומי שעשה לזה טפוש יכול לעשותו חכם".

בא אדם שהוא רש בתורה אל העשיר בתורה ומבקש: 'הרי אתה יודע ללמד, בוא ותלמד אתי פרק אחד'. אומר לו העשיר: 'חבל על זמני, לה ותלמד

כבִּיכּוֹל עֲשׂוּ לוֹ נְתוּחַ, הוֹצִיאוּ אֶת הָרֹאשׁ הָאֲדִיר וְאֵת

הַכְּשָׁרוֹנוֹת, וְהַכְּנִיסוּ כְּשָׁרוֹנוֹת חֲלָשִׁים בִּיּוֹתֵר!
בַּחֲרֵי הַיְשִׁיבָה לֹא קִשְׂרוּ בֵּין הִירֵידָה בְּכִשְׁרוֹנוֹת
הַבְּחֹר הַחֲרִיף לְעֲלִיָּה הַמְּטָאוֹרִית שְׁחָלָה אֶצֶל הַבְּחֹר
בְּעַל הַכְּשָׁרוֹנוֹת הַחֲלָשִׁים, אִךְ הַבְּחֹר הִלְמָדוּן הַבֵּין
שְׁמִשְׁהוּ קוֹרָה כָּאֵן. מִה קָרָה שְׁבִדְיֹק בַּעַת שְׁנִלְקָחוּ
מִמֶּנּוּ הַכְּשָׁרוֹנוֹת - הַתְּחִיל כּוֹכְבוֹ שֶׁל הַבְּחֹר הַחֲלָשׁ
לְהָאִיר אֶת כָּל הַיְשִׁיבָה בּוֹלוּז'יִן? הוּא נִכְנָס לְרַבִּי
חַיִּים וּלוֹז'ינְעֵר וּפְרָץ בְּכִכִּי: "רַבְּנוּ! אֲנִי מִבֵּין שְׁמִשְׁהוּ
קוֹרָה כָּאֵן! תִּרְחַם עָלַי, אֲנִי רוֹצֵה לְחֹזֵר בִּי וְלִשְׁנוֹת אֶת
דְּרָכַי!"

רַבִּי חַיִּים רָאָה אֶת הַכִּכִּי וְאֵת שְׁבָרוֹן הַלֵּב שֶׁל
הַבְּחֹר, וְאָמַר לוֹ: "רָאָה, הַזֹּהֲרָתִיָּה הַרְבֵּה פְּעָמִים,
בְּקִשְׁתִּי וְהַתְּחַנְנָתִי. אַתָּה הָרִי חוֹנְנֵת מֵהַקֶּב"ה
בְּכִשְׁרוֹנוֹת נִפְלְאִים וְעֲצוּמִים, וּמִדּוּעַ אַתָּה לֹא מִנְצֵל
אוֹתָם!"

אָמַר הַבְּחֹר: "הֵרֵב צוֹדֵק. מִה שֶׁהִיָּה הִיָּה. מַעֲכָשׁוּ אֲנִי
רוֹצֵה לְשְׁנוֹת אֶת הַדְּרָה!"

"יֵשׁ רַק עֲצָה אַחַת", אָמַר לוֹ רַבִּי חַיִּים. "בְּמִשְׁהָ
שְׁלִשִׁים יוֹם בְּרִצְיִפוֹת תִּשְׁתַּדֵּל לְהִתְמַיֵּד בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְתִגְרַס בְּפִיָּה אֶת דְּפֵי הַגְּמָרָא אֲפִלוּ שְׁלֹא תִּבֵּין
מִה שְׂאֵתָה מִדְּבַר, לֹא תִצְלִיחַ לְקַשֵּׁר שׁוֹרָה אַחַת עִם

בְּקוֹשׁוֹתָיו וְהַפְּצוֹרָתוֹ נִפְלוּ עַל אֲזָנָיִם עֲרֻלוֹת.
בְּמִקְבִּיל, לְמַד בִּישִׁיבָה בְּאוֹתָהּ הָעַת מִתְּמִיד עֲצוּם,
שְׁלֹא בִטֵּל רָגַע אֶחָד מֵהַתּוֹרָה, אִךְ כְּשָׁרוֹנוֹתָיו הָיוּ
חֲלָשִׁים בִּיּוֹתֵר. הוּא הִתְקַשָּׁה מְאֹד בְּכָל קוֹטֵעַ גְּמָרָא,
וְהִשְׁקִיעַ מֵאֲמָצִים רַבִּים עַד שֶׁהִבִּין אֶת לְמוּדוֹ.

וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד, קָם הַבְּחֹר הַחֲלָשׁ וְשָׂאֵל שְׂאֵלָה
חֲזָקָה וְעֲצוּמָה, עַד שֶׁכָּל הַרְמ"ים וְהַלּוּמִדִּים פָּעְרוּ
פֶּה עַל קוֹשֵׁיָא עֲצוּמָה שְׁפִזּוּ. עֲבָרוּ עוֹד כַּמָּה יָמִים,
וְשׁוֹב הוּא הִשְׁמִיעַ הַבְּרָקָה וְהַבְּנָה בְּלְמוּד, דְּבָר
שֶׁהַצְּבִיעַ עַל בְּקִיאוֹת גְּדוּלָה בְּסוּגְיָה. כָּלֵם רָאוּ עֵין
בְּעֵין, בִּיצַד מִיּוֹם לְיוֹם הוּא עוֹלָה וּמִתְעַלָּה וְהוֹפָה
לְלַמְדוֹן. כְּבִיכּוֹל הַקֶּב"ה לְקַח מִמֶּנּוּ אֶת הַכְּשָׁרוֹנוֹת
הַחֲלָשִׁים שְׁלוֹ, וְהוּא זָכָה לְרֹאשׁ חֲרִיף וְלְמַדְנֵי עַד
שֶׁהִבִּין גַּם אֶת הַדְּבָרִים הַכִּי קָשִׁים.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִמֶּשׁ, חֵשׁ הַבְּחֹר בְּעַל הַכְּשָׁרוֹנוֹת
הַעֲצוּמִים וְהַנְּדִירִים שְׁמִשְׁהוּ קוֹרָה אֶצְלוֹ. כְּאֲשֶׁר הוּא
מִתְיָשֵׁב סוּף סוּף לְלַמֵּד, הוּא מִתְקַשָּׁה לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי
הַגְּמָרָא, לְקַשֵּׁר בֵּין קוֹשֵׁיָה לְתַרוּץ. הַכָּל הִפָּה לְבִלְגוֹן
אֶחָד גְּדוֹל: "וְאֵם תֹּאמַר", "וְיֵשׁ לוֹמַר", "רֵשׁ", תּוֹסְפוֹת
וְדִבְרֵי הַמְּפָרְשִׁים. הוּא פְּשוּט לֹא מִבֵּין! הוּא לֹא
יָדַע מִה קוֹרָה אַתּוֹ, אֲבָל דְּבָר אֶחָד הוּא יָדַע: זֶה לֹא
הוּא, זֶה אָדָם אַחֵר, רַחֲמָנָא לִיצְלוּ! הִיָּה נִרְאָה מִמֶּשׁ

שורה שניה, ולא תבין קשיה ולא תרוץ, וכך יוצר מצב שיראו בשמים כיצד אתה מקים את הפסוק (ה'ושע א, ח): "והגית בו יומם ולילה". לאחר מכן תכנס אלי, ובסיעתא דשמיא נראה מה נתן לעשות".

הבחור עשה פדברי רבו. במשה שלשים יום הוא כמעט ולא זו מבית המדרש, ומלבד השעות שהקדיש לצרכים הבסיסיים כאכילה וכשינה, ישב והגה בתורה כל היום וכל הלילה, ואמר בפיו דפים שלמים ללא פל הבנה.

כשתמו הימים, נגש הבחור לרבי חיים: "עמדת בנסיון!" אמר לו רבו. "בשמים נוכחו לראות שאתה באמת מוכן לקבל על עצמך על תורה! אתה יכול לקבל על עצמך (תהלים קיט, עב) 'טוב לי תורת פיה', אבל בתנאי אחד: עליך לקבל על עצמך שמהיום ואילך תשתדל לנצל את הכשרונות. שלא תעשה חלילה וחס שטיות, ולא תאבד את הזמן הקר מכל. אם בסיעתא דשמיא תעמד בזה, אתה יכול לקבל את הכשרונות מחדש!"

הבחור היה ירא שמים עצום עד מאד, והוא פנה לרבו ואמר: "רבי, יש לי בקשה!"

"בבקשה, בני הקר", אמר רבי חיים. "אני מוכן לשמע מה בקשתך".

הבחור פרץ בככי: "אני מוכן ומזמן ורוצה מאד לקבל את הכשרונות בחזרה, אבל בתנאי אחד: שזה לא

יפגע בבחור שהיה קצת חלש בכשרונותיו! אני יודע שהוא קבל את הכשרונות שלי לאחר שראו בשמים שאני לא מנצל אותם, והוא כן מקדיש כל רגע ורגע ללמוד התורה. אך חלילה וחס, אני מענין שיהיה עכשו שוב מצב של 'החלפות'. אם כדי שאקבל את הכשרונות בחזרה הוא יצטרך לחזור לקדמותו ויהיה חלש בכשרונות - אני לא מענין!"

אצל תלמידי רבי חיים וולוז'ינער ישנה מסורת, ולפיה נקשרו דמעות בעיני רבי חיים, הוא הצטרף לבניו של הבחור, נשק על מצחו ואמר בהתרגשות: "בני הקר, אשרי שראיתי אותך בדרגה נעלה ונשגבה כזו!" רק בחור שמפעפעת בו יראת שמים בה גדולה יכול היה לבקש בקשה אצילית שפזו. רבי חיים בכה מהתרגשות של שמחה, על פה שהקב"ה חנן את הבחור הזה בשכל ישר, ובלב זהב של יראת שמים אמתית עם מדות טובות.

התלמיד חזר לספסל הלמודים עם כל הכשרונות המיוחדים שהיו לו קדם לכן, ואכן, הלא יאמן קרה, וכל כשרונותיו היחודיים שבו אליו בכל עצמתם. הגאון רבי חיים שמואלכיץ זצ"ל ועוד גדולי ישראל העידו ששמעו איש מפי איש עד גדולי תלמידי רבי חיים וולוז'ינער, שאותו תלמיד עלה ונתעלה עד שהיה לאחד מגדולי הדור, ורק מפני הכבוד לא פרסמו את שמו.

**מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org**

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org וגשנו אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק המועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים מלוס" ברחבי הארץ